

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру

Силабус курсу
"Проблеми регіонального ґрунтознавства та землеустрою"

Обсяг	Загальна кількість: кредитів 3,0; годин - 90; змістовних модулів – 2
Семестр, рік	7, 4
Дні, час, місце	за розкладом занять
Викладач (і)	Красєха Єрофій Никифорович – доктор біологічних наук, професор, професор кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру
Контактний телефон	096 3708480
E-mail:	grunt.ggf@onu.edu.ua
Робоче місце	Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру (каб. 103)
Консультації	Очні консультації: 1 год., понеділок 10.00-11.00 Онлайн-консультації: ZOOM, за попереднім узгодженням часу в групі viber чи Telegram

КОМУНІКАЦІЯ

e-mail: grunt.ggf@onu.edu.ua

телефон: 096 3708480

соціальні мережі: viber, Telegram, facebook

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ (місце даної дисципліни в програмі навчання; мета курсу; тематика)

Предмет вивчення дисципліни – систематизація та узагальнення відомостей про генезу, географію і екологію ґрунтів, методологію і методи дослідження ґрунтів, роль і значення ґрунту в біосфері, сучасні проблеми ґрунто-і землекористування, проблеми регіонального ґрунтознавства і землеустрою; роль ґрунтознавства у вирішенні глобальних та регіональних проблем людства щодо забезпечення продовольством і збереження природного середовища.

Пререквізити курсу: При вивченні дисципліни студенти використовують знання, отримані при вивченні ґрунтознавства, картографії, біогеографії, землеустрою, земельного кадастру і оцінки земель та інших природничо-географічних наук. Знання принципів і підходів до вирішення проблем використання ґрунтів і земель є затребуваним при вивченні і практичній реалізації систем землеробства країни/регіону чи окремого господарства.

Постреквізити навчальної дисципліни. Дисципліни, які можуть виступати постреквізитами, є низка вибіркового навчальних дисциплін, такі як «Агроекологія та екологічні функції ґрунтів», «Правові основи використання ґрунтово-земельних ресурсів», «Меліоративне ґрунтознавство», «Біопродуктивність ґрунтів» та ін.

Мета – формування знань про сутність генези, географії і екології ґрунтів, методологію і методи дослідження ґрунтів, роль і значення ґрунту в біосфері, сучасні проблеми ґрунто-і землекористування, проблеми регіонального ґрунтознавства і землеустрою, роль ґрунтознавства у вирішенні глобальних та регіональних проблем людства щодо забезпечення продовольством і збереження природного середовища.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є: систематизація та узагальнення відомостей про генезу, географію і екологію ґрунтів, методологію і методи дослідження ґрунтів, роль і значення ґрунту в біосфері, сучасні проблеми ґрунто-і землекористування, проблеми регіонального ґрунтознавства і землеустрою, роль ґрунтознавства у вирішенні глобальних та регіональних проблем людства щодо забезпечення продовольством і збереження природного середовища.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

знати:

- основні поняття та сутність генези, географію і екологію ґрунтів;
- методи дослідження ґрунтів, роль і значення ґрунту в біосфері, роль ґрунтознавства у вирішенні глобальних та регіональних проблем людства;
- основні проблеми сучасної діагностики проблем глобального та регіонального значення у використанні ґрунтів;

вміти:

- визначати основні показники для діагностики проблем використання ґрунтів різного масштабу, головно регіонального рівня;
- застосовувати на практиці знання і навички при виборі методів дослідження ґрунтів, інтерпертації отриманих даних;
- вміти діагностувати сучасні проблеми ґрунто-і землекористування, проблеми регіонального ґрунтознавства і землеустрою та запропонувати варіанти їх вирішення.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Навчальна дисципліна передбачає викладення лекційного матеріалу (26 год.) та проведення практичних занять (20 год.), а також самостійної роботи студентів (44 год.). Підготовка здобувачів здійснюється на лекційних та практичних заняттях, але у значній мірі покладається на самостійне вивчення предмета.

Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: пояснювально-ілюстративний, порівняльно-географічний, проблемного викладення, пошуково-дослідницький; наочні (презентації в Power Point); практичні заняття, зокрема творчої спрямованості; робота з навчальною та навчально-методичною літературою, використанням інтернет-ресурсів під час самостійної роботи.

Перелік тем

Змістовий модуль 1. Фундаментальність і проблемність ґрунтознавчої науки. Актуальні проблеми земельного кадастру і землевпорядкування. Проблеми глобального та регіонального рівнів у частині використання ґрунтів і земель.

Тема 1. Фундаментальність і проблемність ґрунтознавства і землеустрою.

Тема 2. Актуальні проблеми ґрунтознавства і земельного кадастру.

Тема 3. Проблеми глобального та регіонального рівнів у частині використання ґрунтів і земель.

Змістовий модуль 2. Регіональні прояви проблем ґрунтокористування і землекористування в Україні.

Тема 4. Стан і проблеми використання ґрунтів в Україні. Прояв проблем земле- і ґрунтовикористання регіонального значення в Україні.

Тема 5. Прогнозування, планування і організація раціонального використання та охорони земель на національному, державному та локальному рівнях.

Тема 6. Охорона земель та їх раціональне використання на півдні України, Одеській області.

Тема 7. Розвиток ґрунтознавчої науки і землевпорядкування в Україні та міжнародне співробітництво в галузі ґрунтознавства, географії ґрунтів, землеустрою, тощо.

Рекомендована література та інформаційні джерела

Основна

1. Булигін С.Ю., Вітвіцький С.В., Буланій О.В., Тонха О.Л. Моніторинг якості ґрунтів: Підручник. К.: Видавництво НУБіП України, 2019. 421с.
2. Медведєв В.В. Моніторинг ґрунтів (цикл лекцій). Харків: Харк. нац. аграр. ун-т. 2012. 128 с.
3. Іванюк Г. С. Класифікація і діагностика ґрунтів: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 334 с.
4. Позняк С.П. Актуальні проблеми ґрунтознавства і географії ґрунтів : навч.посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 272 с.
5. Позняк С.П., Красєха Є.Н., Кіт М.Г. Картографування ґрунтового покриву. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 500 с.
6. Світова реферативна база ґрунтових ресурсів 2006 / Звіт про ґрунтові ресурси світу / Польчина С.М., Нікорич В.А. Переклад. Чернівці: Рута, 2006. 200 с.
7. Стратегія збалансованого використання, відтворення і управління ґрунтовими ресурсами України / за наук. ред. С.А. Балюка, В.В. Медведєва. К.: Аграр. наука, 2012. 240 с.

Додаткова

1. Булигін С.Ю. Формування екологічно сталих агроландшафтів. К.: Урожай, 2005. 300 с.
2. Методика моніторингу земель, що перебувають у кризовому стані. Харків: НМЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії УААН», 1998. 88 с.
3. Наукові основи охорони та раціонального використання зрошуваних земель України / за наук. редакцією С. А. Балюка, М. І. Ромащенко, В. А. Стащука. К.: Аграрна наука, 2009. 624 с.
4. Паньків З.П. Земельні ресурси: Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. 272 с.
5. Паньків З.П. Еволюція землекористування в Україні. Монографія. Львів: ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. 188 с.
6. Полупан М. І., Соловей В. Б., Величко В. А. Класифікація ґрунтів України. К.: Аграрна наука, 2005. 300 с.
7. Раціональне використання ґрунтових ресурсів і відтворення родючості ґрунтів: організаційно-економічні, екологічні й нормативно-правові аспекти: колективна монографія / за ред. акад. НААНУ С. А. Балюка, чл.-кор. АЕНУ А.В. Кучера. Харків: Смуґаста типографія, 2015. 428 с.

Електронні інформаційні ресурси

- Критерії якості земель http://minagro.gov.ua/system/files_0.docx
- Моніторинг земельних відносин в Україні <https://land.gov.ua/wpcontent/uploads/2018/10/monitoring.pdf>
- Організація використання земельних ресурсів <http://agroua.net/economics/documents/category127/doc-220/>
- Сайт Вісника ОНУ. Серія Географічні та геологічні науки: <http://visgeo.onu.edu.ua/>.
- Сайт Держгеокадастру: <https://land.gov.ua/>
- Сайт ННЦ «Інститут ґрунтознавства і агрохімії» ім. О.Н. Соколовського: <http://issar.com.ua/uk>

ОЦІНЮВАННЯ

Методи оцінювання

Поточний і періодичний контроль (усне опитування, тестування), оцінка виконання практичних та самостійних завдань, підсумковий контроль (тестування, усне опитування).

Контрольні роботи проводяться шляхом тестування чи надання розгорнутої відповіді на питання, або поєднання декількох видів контролю.

Розподіл балів:

Поточний контроль та оцінювання самостійної роботи (СР)				Підсумкова атестація	Сума балів
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			
T1-3	СР	T4-7	СР		
15	15	20	20	30	100

- T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів

Підсумковий контроль за дисципліною – залік. До здачі заліку допускається здобувач, який виконав усі обов'язкові види робіт, які передбачаються навчальною програмою дисципліни та під час опанування дисципліни набрав 60 і більше балів. Для здобувачів, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів, ніж необхідний мінімум (60) допускається доздача за темами лекційних, практичних занять чи самостійної роботи, за які отримана незадовільна чи взагалі відсутня оцінка.

Самостійна робота здобувачів

Робота здобувачів складається з самостійного опрацювання та вивчення навчального матеріалу з переліку тем, що наведені вище. Самостійна робота (СР) оцінюється за результатами підготовки і захисту рефератів, доповідей, презентацій, поточного тестування.

ПОЛІТИКА КУРСУ

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання відбувається із дозволу деканату факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Здобувач вищої освіти та викладач повинні дотримуватися академічної доброчесності згідно Кодексу академічної доброчесності учасників освітнього процесу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/acad-dobrochesnost.pdf>. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.
- Неприйнятним у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо). Списування під час виконання контрольних робіт та складання заліку

заборонені (в т.ч. із використанням мобільних гаджетів та девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: зниження результатів оцінювання поточного та підсумкового контролю; повторне проходження оцінювання; призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, контрольні роботи, тести тощо).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим, запізнення не бажані. Бали за відвідування занять не нараховуються. Поважною причиною відсутності на заняттях вважається хвороба, що підтверджується довідкою від лікаря (лікарняним листом). За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із деканатом.

Поведінка в аудиторії: здобувачі мають дотримуватися трудового розпорядку по університету і факультету, на якому проходять заняття. Бажаною є ділова та творча атмосфера на лекціях та практичних заняттях, під час контрольних заходів – необхідно дотримуватися затверджених правил та підтримувати діловий зосереджений стиль поведінки без лишніх розмов, відволікань, шуму, тощо. Поведінка здобувачів у аудиторії має бути відповідною, направленою на організацію ділової, робочої атмосфери.